

Checklist - Bestuur & commitment

Beleidsvorming

- Heeft u een heldere visie?
 - Heeft u helder wat uw drijfveer is om de visie en het rookvrij beleid te ontwikkelen?
Bijvoorbeeld: gaat het om het welzijn van de patiënten, om het volledig rookvrij worden van de samenleving?
 - Past deze visie bij (het doel van) de organisatie?
- Heeft u duidelijk voor ogen welke doelgroepen u heeft?
- Heeft u de reikwijdte van het beleid duidelijk voor ogen?
*Bijvoorbeeld: helemaal rookvrij worden of zijn er uitzonderingen (wel/geen rookabri's)?
En welke verplichting wilt u externe leveranciers (ziekenhuiswinkel / schoonmaak / bouw) opleggen?*
- Heeft u binnen uw beleid een stip op de horizon gezet?
- Heeft u de pijlers uit de zelf-audit gebruikt om het beleid op te zetten? En gebruikt u deze om de voortgang te monitoren?
 - Staat er een jaarlijkse evaluatie van het beleid gepland?
- Heeft u andere zorginstellingen om advies gevraagd? Heeft u internet of andere media geraadpleegd voor meer informatie?

Invoer beleid

- Is het rookvrij beleid op alle afdelingen geïmplementeerd?
 - En is er op elke afdeling iemand verantwoordelijk voor het proces en beleid?
- Onderschrijven alle medewerkers het rookvrij beleid?
 - Wordt het rookvrij beleid met alle nieuwe medewerkers besproken?
- Zijn alle onderaannemers op de hoogte van het rookvrij beleid?
- Zijn er duidelijke regels omtrent de verkoop van tabak?
 - Heeft u gecheckt of u tabak verkoopt (interne automaten)?
 - Is de procedure helder wanneer tabak intern wordt verhandeld?
 - Heeft u gecheckt of behandelaars sigaretten halen voor patiënten?
 - Is er een duidelijke lijn getrokken in eventuele sponsoring en subsidiering van tabak?

Groepsvorming

- Zijn er financiën en mankracht vrij gemaakt voor het rookvrij beleid?

- Is er op het hoogste niveau iemand verantwoordelijk voor implementatie van het rookvrij beleid?
- Is de lijn met deze persoon kort?
- En is deze persoon beschikbaar voor overleggen van de projectgroep?
 - Kan verder iedereen, ongeacht de functie, het rookvrij beleid op de agenda krijgen?
- Is er een multidisciplinair team geformeerd?
Bijvoorbeeld: Bouw & Facilitair, Medische Zaken, Communicatie, P&O, medici, Inkoop, Communicatie
 - Is er een werkgroep geformeerd voor uitvoerende taken?

Checklist - Communicatie

Strategie

- Is er een communicatieplan opgesteld?
 - Past dit plan bij de organisatie?
 - Is het een gefaseerd plan?
 - Zijn hierin alle *stakeholders* gedefinieerd?

Middelen/vorm

- Is uw organisatie in staat gemakkelijk ad hoc te communiceren (m.a.w. zijn flexibiliteit en creativiteit mogelijk)?
- Worden online en offline communicatie afgewisseld?
- Heeft u ambassadeurs op het oog?
 - Is er een duidelijk gezicht per afdeling?
- Gebruikt u ook regionale/landelijke communicatiekanalen?
 - Bent u aangesloten bij het Alliantie Nederland Rookvrij-netwerk?
 - Kunt u vanuit de landelijke sector communiceren?
 - Slaat u aan bij nationale dagen, zoals de wereld niet roken dag?

Boodschap

- Benoemt u alle mogelijke vormen van rokerij, dus niet alleen sigaretten, maar ook de *e-sigaret* en de *heat-not-burn*?
- Is uw communicatie positief, dus gericht op blijven motiveren en stimuleren?
- Communiqueert u naar zowel uw patiënten als uw medewerkers over besluiten, regels, verwachtingen en voorzieningen?
 - Zijn alle medewerkers en onderaannemers geïnformeerd over het waarom en wat van het rookvrij beleid?
 - Zijn alle patiënten geïnformeerd over het hulpaanbod en de verwachtingen (ook van de familie)?

Checklist - Opleiding en training personeel

Kennis over beleid

- Worden er informatie- of voorlichtingsavonden georganiseerd om medewerkers te informeren over en te enthousiasmeren voor het rookvrij beleid?
 - En worden er aanvullende activiteiten of lezingen rondom dit thema georganiseerd?
- Snapt al het personeel wat het rookvrij beleid (de nieuwe cultuur) inhoudt?

Aanspreekcultuur

- Wordt iedereen geschoold in hoe je elkaar aan kunt spreken over roken?
 - Is deze scholing echt voor iedereen? Dus niet alleen voor behandelaars in communicatie richting de patiënt, maar ook voor medewerkers onderling?
 - Wordt deze scholing gefaseerd georganiseerd (eerst receptie, dan beveiliging)?
 - Is deze scholing verplicht gesteld?

Patiëntenzorg

- Kent elke zorgprofessional de gevolgen van roken?
- Worden klinische medewerkers getraind in het geven van stopadvies?
- Worden klinische medewerkers getraind in motiverende gespreksvoering?
 - Zijn er een aantal getrainde medewerkers per afdeling waar dit nodig is?
- Screent elke zorgprofessional de patiënt op roken? En zet deze het vervolgens in het dossier?
 - Weet elke zorgprofessional waar deze dit moet noteren?
 - Wordt ook het stopadvies in het dossier opgenomen?

Checklist - Identificatie, diagnostiek en stoppen-met-roken begeleiding

Identificatie

- Is roken onderdeel van het anamnese gesprek dat elke patiënt krijgt bij het eerste polibezoek?
- Kent elke medewerker in uw organisatie de gevolgen van roken?
- Wordt roken in uw organisatie gezien als een verslavingsziekte?
 - Kan iedereen het identificeren, erover documenteren en patiënten doorverwijzen?

Stoppen met roken hulp

- Is het voor iedereen intern duidelijk wat er verwacht kan worden m.b.t. rokende patiënten?
 - Is het duidelijk wat u als organisatie wel en niet doet?
 - Is het voor iedereen duidelijk hoe uw organisatie het geregeld heeft?
- Hebben rokende patiënten toegang tot *evidence based* zorg?
 - Zo niet, is het dan voor iedereen helder waar dit extern kan?
 - Zo niet, is er een sociale kaart voor stoppen met roken hulp binnen en buiten het ziekenhuis zodat men in de eigen regio de juiste zorg kan vinden?
- Krijgen alle geïdentificeerde rokers (en eventueel hun partners) een stopadvies?
 - Is er in uw organisatie ook zorg voor meeroken (van bijvoorbeeld partner of kind)?
- Worden alle interventies (stopadvies, informatieverschaffing, motiverende gespreksvoering) genoteerd in het patiëntendossier (m.a.w. worden ze gezien als een behandeling)?
 - En worden deze interventies ook schriftelijk overgedragen, intern en aan huisarts?
 - Worden hierbij ook de behoeften van de patiënt opgenomen?
 - Staat er in het dossier ook wat de reactie is van de patiënt is op het stopadvies?
- Is er medicatie beschikbaar?
 - Is er over nagedacht over welke medicatie u wel/niet voorschrijft (met oog op contra-indicaties)?
 - En is er een protocol in welke fase van het behandelplan medicatie wordt voorgeschreven?
- Heeft uw organisatie zorg op maat voor specifieke patiëntengroepen?
- Is er informatie over tabaksconsumptie beschikbaar via verschillende kanalen?
 - Komt deze informatie overeen met wat er landelijk bekend is?

Checklist - Rookvrije omgeving

- Zijn alle gebouwen rookvrij?
 - Wordt er binnen de organisatie geen tabak en verwante apparaten/*e-sigaretten* verkocht en gedistribueerd?
 - Wordt er binnen de organisatie geen reclame gemaakt voor tabak?

- Zijn alle terreinen en transportsystemen rookvrij?
 - Worden alle sigaretten opgeruimd zodat er geen illusie wordt gewerkt dat er gerookt mag worden?

- Zijn er borden die aangeven dat het terrein rookvrij is?

- Is het duidelijk waar de handhaving van het terrein belegd is?
 - Is er een plan om handhavers toe te rusten voor hun taak?

- Is er een procedure aanwezig om alle incidenten te registreren en om alle beleidsovertredingen te managen?
 - Is er een duidelijk aanspreekpunt voor overtredingen van het rookvrij beleid (inclusief *derdehands rook*)?
 - Staat dit aanspreekpunt in contact met de werkgroep?
 - Worden uitzonderlijke situaties op de juiste manier gemanaged (individuele zorg)?

- Is er een plan de campagne gemaakt met alle *stakeholders* op het terrein?

Checklist - De gezonde werkplek

Beleid

- Biedt het arbeidsrecht/de cao voldoende ruimte om je plannen te realiseren?
 - Basis voor het arbeidsrecht; gelijke monniken gelijke kappen.
 - Kloppen de regels op dat punt want er zijn meer ongezonde gewoontes?

- Is het rookbeleid herzien? En door de ondernemingsraad geaccordeerd? En heeft de medezeggenschap hierin meegedacht?
 - Is het rookvrij beleid in de huisregels opgenomen?
Bijvoorbeeld: niet roken in werkkleding, alleen in grote pauze, op overtreding disciplinaire maatregel conform cao, lange afwezigheid van werkplek wordt niet getolereerd.

- Zijn er in uw organisatie afspraken gemaakt over wat te doen bij overtredingen van het rookvrij beleid?
 - Wordt hierbij rekening gehouden met het feit dat rokers een verslaving hebben?
 - En dat stoppen met roken mogelijk leidt tot concentratieproblemen?
 - Heeft uw organisatie de arbo-arts hierbij betrokken?

- Legt uw organisatie in haar beleid de nadruk op de voorbeeldfunctie die medewerkers hebben en proactieve rol die ze in het rookvrij beleid dienen te vervullen?
 - Is er in de vacatureteksten opgenomen: 'wij zijn een rookvrije zorginstelling'?

Stoppen met roken hulp

- Heeft uw organisatie een programma om gezond werken te bevorderen? En is rookvrij werken hier een expliciet voorbeeld van?

- Wordt roken in uw organisatie bespreekbaar gemaakt? Is roken bijvoorbeeld onderdeel van het jaargesprek of het teamoverleg?
 - Is de rol van leidinggevenden hierin in uw organisatie duidelijk gedefinieerd?

- Is er in uw organisatie stoppen met roken hulp voorhanden voor medewerkers, dan wel intern, dan wel extern?
 - Is hier een procedure voor?
 - Is het duidelijk wat uw organisatie hierin wel of niet betaald? Zijn er hierover afspraken gemaakt met zorgverzekeraars of legt uw organisatie het bij de huisarts neer, dan wel bij de medewerker zelf?
 - Is het duidelijk of het stoppen met roken programma onder werktijd of in eigen tijd valt?
 - Zijn er stoppen met roken coaches voorhanden?
 - Worden ex-rokers getraind in het geven van stoppen met roken workshops (evt. 'train de trainers')?
 - Staat alle informatie hiervoor op intranet?

Checklist - Maatschappelijke betrokkenheid

- Heeft uw Raad van Bestuur bepaald welke maatschappelijke invloed ze uit kan en wil oefenen?
 - Is uw maatschappelijke rol met interne *stakeholders* bepaald?

- Heeft u, tot zover mogelijk, landelijk beleid ontwikkeld met ruimte voor de specifieke omstandigheden per instelling?
 - Heeft u helder of uw organisatie gelijk op kan blijven gaan met alle vergelijkbare instellingen of dat dat qua timing onmogelijk is?

- Is er in uw regio een samenwerkingsverband (synergie)?
 - Zo wel, draagt deze groep in gezamenlijkheid de rookvrije ambitie uit?
 - Zo niet, is er een gesprek aangevraagd met omliggende maatschappelijke instanties om gezamenlijk op te treden?

- Deelt uw organisatie dingen die u leert?
Bijvoorbeeld: op werkbezoek gaan bij partners of het organiseren van een symposium of nascholing.

- Is de zorgketen in uw regio op orde en is er voor specifieke doelgroepen (zwangeren, doelgroepen, lage sociaaleconomische status) speciale zorg voorhanden?

Checklist - Monitoring en evaluatie

- Wordt er onderzoek gedaan onder *stakeholders*?
 - En als u dit zelf niet in huis heeft, heeft u dan gekeken naar andere zorginstellingen?
- Heeft u een medewerkersonderzoek uitgezet?
- Houd u altijd en gestructureerd rekening met feedback van medewerkers of patiënten?
 - En wanneer u niets hoort van bepaalde afdelingen zoekt u het gesprek dan op?
- Doet u minimaal een keer per jaar de zelf-audit?
 - En doet u dit het eerste jaar elk kwartaal?
- Participeert u ook in externe evaluatieactiviteiten (intervisie)?